

μαντος, καὶ εὐρίσκεται κατὰ τὴν Κεϋλόνην, ἔχει χρώματα διάφορα, δηλ. φαῖον, λευκόν, ὑποκύνινον, ὑποκόκκινον, κτλ.

Θέλει ἀκολουθήσει ἡ περιγραφή τινῶν πολυτίμων λίθων καὶ ἀκόμη τῶν ὀρυκτολογικῶν. Α. Ι. Δ.

Πατρικὸν Παράδειγμα.

Ὅσοι γονεῖς ἐπιθυμοῦσι νὰ διδάξωσι τὰ παῖδιά αὐτῶν νὰ διάγωσι τὴν ὁδὸν τὴν ὁποίαν αὐτοὶ θέλουν, πρέπει πρῶτον αὐτοὶ οἱ ἴδιοι νὰ διάγωσι ἐκείνην τὴν ὁδὸν, τὴν ὁποίαν διδάσκουσι εἰς τὰ τέχνα αὐτῶν.

Α. Ι. Δ.

ΤΡΑΠΕΖΟΥΣ.

Ἀπὸ Τραπεζοῦντος, υἱοῦ τοῦ Λυκάονος, ἀρχαιότατου ἡγεμόνος τῆς Ἀρκαδίας κατὰ Στέφανον, ἡ ἀπὸ τῆς παραθεθείσης τῇ Δι' τραπέζης ὑπὸ τῶν Λυκόνος παίδων κατὰ τὴν μυθολογίαν τοῦ Ἀπολλοδώρου, ὠνομάσθη τὸ πρῶτον Τραπεζοῦς, πάλις τις ἐν Ἀρκαδίᾳ, χῶρα κεντρικῇ, ὀρεινῇ τῆς Πελοποννήσου, τῆς ὁποίας πόλεως οἱ κάτοικοι, ἀναγκαζόμενοι νὰ μετακινήσωσι πανδημεῖ. ὡς καὶ ἄλλαι πόλεις Ἀρκαδικαί, ὑπο τοῦ περιήμμου Ἑπαμεινώνδου, στρατηγοῦ Θηβαίων, εἰς τὴν ὑπ' αὐτοῦ κτισθεῖσαν νέαν συνοίκησιν κατὰ τὰ μεθόρια τῆς Λακεδαιμόνος, τὴν Μεγαλόπολιν, ἔφυγον διὰ νυκτός πρὸς τὴν θάλασσαν τοῦ Ἀργολικοῦ κόλπου, ὡς διηγείται ὁ Πυθαγόρας. Ἐπειδὴ δὲ ἐδιώκοντο ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν τοῦ Ἑπαμεινώνδου, ἐμβάντες εἰς πλοῖα, ἤλθον εἰς τὸν Ἡύξεινον Πόντον καὶ κατώκησαν εἰς τινὰ τῶν τῆς Σινώπης ἀποικίων, τὴν πρότερον μὲν Οἰζηνίδα, ὕστερον δὲ ὑπ' αὐτῶν ὀνομασθεῖσαν Τραπεζοῦντα, ὁμωνύμως τῇ ἐγκαταλιεφθεῖσῃ πατρίδι, κειμένην πρὸς δυσμὰς τινὸς ποταμοῦ *Ηυξίτου* κατὰ τὰ μεθόρια τῆς Μικρᾶς πρὸς τὴν Μεγάλην Ἀσίαν, καὶ κατὰ τὴν ὑπόριον τοῦ Σκυδίσου. Τὸ δὲ ὄνομα Οἰζηνίς ἦτον ἴσως Ἀμαζόνος τινός, ὡς καὶ τοῦ τῆς Σινώπης, ἄλλης Ἀμαζόνος, ἐξ ἧς ὠνομάσθη ἡ πόλις.

Σημειωτέον ἐνταῦθα, ὅτι Τραπεζοῦς ἐλέγετο καὶ ἄλλα τι ἐν τῇ Ταυρικῇ χερσονήσῳ (Κοιμαία) καὶ Τραπεζα, ἄλλη ἄκρα κατὰ τὸν Ἑλλησποντον, καὶ Τραπεζόπολις, πόλις τις ἐν Καρίᾳ, ἴσως ἀπὸ τοῦ φυσικοῦ τῆς θέσεως σχήματος, διότι, ὡς γνωστόν, οἱ παλαιοὶ ἔλεγον *τραπέζιον*, σχῆμα τετράγωνον ἀνισόπλευρον καὶ ἀνισογώνιον, γινόμενον ἐκ τῆς τομῆς τριγώνου ἰσοσκελεοῦ; ἄνωθεν καὶ παραλλήλως πρὸς τὴν βᾶσιν. Τὸ σχῆμα τοῦτο περίπου ἔχουσι πολλοὶ τόποι ὁροπεδινοὶ καὶ θέσεις πόλεων ἢ κωμῶν, ὁποῖον εἶχον, φέρ' εἰπεῖν, ὡς λέγει ὁ Στράβων, καὶ αἱ Τράλλεις [Ῥωμαϊστὶ Λίδιον *γκιυζέλ Ἰσάαρ*], πάλις τῆς Αὐδίας πρὸς τὴν Καρίαν ὑπὸ τὸ ὄρος τὴν Μεσωγίδα καὶ παρὰ τὸν Εὐδωνον ποταμὸν, χυνόμενον εἰς τὸν Μάινδρον.

Κειμένη κατὰ τὴν καμπὴν τῆς παραλίας τοῦ λε-

γομένου Πολ ἐμωνικοῦ Πόντου, [θαλάσσης κολπώδους ἐκ Σινώπης μέχρι Κολχίδος], καμπὴν σημαῖσθαι ἐκ δυσμῶν πρὸς βορρᾶν μεταξὺ τῆς Μικρᾶς καὶ τῆς Μεγάλης Ἀσίας, ἡ πόλις Τραπεζοῦς ὑπάρχει ἔσχαται ὡς τι καινὸν ἐμπροσθεν τῆς Καππαδοκίας, [εἰς ἣν ἀνήκει γεωγραφικῶς] καὶ Ἀρμενίας καὶ Κολχίδος, καὶ ἐστὶ ἀπώτερον τῆς Περσίας καὶ τοῦ Καυκάσου, πρὸς τὸ Βυζάντιον, τὸν Ἰστρον [Δούναβιν] παταμὸν καὶ ἄλλους τῆς Εὐρώπης τόπους. Διὰ τοῦτο ἤκουαζεν ὅπως οὐδὲ ἡ ἑλληνικὴ αὕτη πόλις, ὅτε ἦλθεν ὁ Εὐνοφῶν μετὰ τῶν μυρίων Ἑλλήνων, καταβαίνων ἐκ τῆς Μεσοποταμίας μετὰ τὸν θάνατον τοῦ νεωτέρου Κύρου καὶ διαβὰς ἀπὸ Ἀλύδης ἢ Ἀργουρόπλεως (Γκιουμουσχανέ), πολέμῳ τὰ νῦν χριστιανικῆς ἐπὶ τοῦ Σκυδίσου.

Τὰ καθέκαστα τῆς παλαιᾶς καὶ τῆς νεωτέρας ἱστορίας τῆς εὐγενούς ταύτης πόλεως ἀπόκειται εἰς τοὺς λόγιους τῶν Τραπεζοῦντιων νὰ ἐκθέσωσιν ἐν μονογραφίᾳ κατὰ πλάτος συλλέξαντες ἐπιμελῶς πανταχόθεν καὶ σημειῶντες ἐπὶ τὰ ὀνόματα τῶν κατὰ καιροὺς λαμπάντων ἀξιολόγων ἀνδρῶν. Ἀρκεῖ ἐπὶ τοῦ παρόντος νὰ σημειώσωμεν, ὅτι αὐτονηγομένη πρότερον ἢ Τραπεζοῦς, ἀνέκειν ἐπειτα εἰς τὸ Βασιλεῖον Μυθριδάτου τοῦ Εὐπάτορος, καθεδρεύοντος ἐν Σινώπῃ, καὶ ὅτι ἐπὶ Ῥωμαίων ἦτο πάλιν κατὰ τὸν Πλίνιον πόλις *ἐλευθέρα*. Οἱ δὲ ἡμέτεροι αὐτοκράτορες ἐτίμησαν καὶ κύησαν αὐτὴν πολλὰχῶς, ἔχοντες ἐκείθεν κατὰ διαφόρους καιροὺς ὠφέλειαν μεγάλην καὶ συνδρομὴν ἰσχυράν κατὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς αὐτοκρατορίας. Κατὰ δὲ τὴν ἄλωσιν τοῦ Βυζαντίου ὑπὸ τῶν λυκοφίλων Φράγκων Ἀλέξιος τις Κομνηνός ἐκ τῶν αὐτοκρατορικῶν γενεῶν, ἐλθὼν ἐνταῦθα, ἐστήσῃ θρόνον διαρκέσαντα ἀπὸ τοῦ 1204 μέχρι τοῦ 1460, ἦτοι 7 ἔτη μετὰ τὴν δευτέραν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ Μωχαμέτου Β. Σουλτάνου τῶν Ὀθωμανῶν, γενομένην τῇ 1454. Ὁ πορθητὴς οὗτος, καὶ τοι ἔχων εἰρήνην μετὰ τῶν Τραπεζοῦντιων, ἀλλὰ ὑποπεπρωμένος τὸ κράτος αὐτῶν, ἐπελθὼν ἔξαφνα καὶ ἀπροκηρύκτως μετὰ δυνάμεως μεγάλης, ἐπολιόρρηκε στενωπὴν τὴν Τραπεζοῦντα ἐκ γῆς καὶ θαλάσσης, ἐπαπειλῶν πανωλεθρίαν, ἐν δὲν παραδοθῇ ἀνυπερθέτως. Ἡ πόλις αὕτη, οὕσα τειχιωμένη ἀτελῶς, περιείχεν ἴσως ὑπὲρ τὰς 100, 000 λαοῦ χριστιανικοῦ. Εἰς μάστιγν ὁ τότε ἡγεμὼν τῶν Τραπεζοῦντιων Δαυὶδ ὁ Κομνηνός ἐπεκαλεῖτο τὰς συνθήκας καὶ τὴν φιλίαν, ὑποσχόμενος πρὸς τὸν Μωχαμέτην φόρον τινα καὶ συμμάχίαν. Ἡ πόλις, μὴ ἔχουσα τροφὰς καὶ ὕδωρ, παρεδόθη διὰ συνθήκης, ἵνα δεχθῇ μὲν φρουράν καὶ διοικήσιν Ὀθωμανικὴν, ἔχῃ δὲ ὁ λαὸς καὶ ἡ βασιλικὴ οἰκογένεια πᾶσαν ἀσφάλειαν κτήσεως, θρησκείας καὶ τιμῆς. Ἀλλὰ μετὰ τὴν ἄλωσιν τὸ πλεῖστον τῶν Τραπεζοῦντιων ἐσφάγη καὶ ἠχμαλωτίσθη, ὁ δὲ βασιλεὺς Δαυὶδ ἐκρεμάσθη, καὶ ἐκ τῶν δύο υἱῶν αὐτοῦ ὁ μὲν πρεσβύτερος ἀπεκεφαλίσθη μὴ θέλων ἀρνῆσθαι τὸν Χριστόν, ὁ δὲ νεώτερος ἀποφεύγων τὸν θάνατον, ἐξώμοσεν. Σηχρόνος καὶ μετὰ ταῦτα πολλὰ δημόσια καταστήματα τῶν Τραπεζοῦντιων κατεστράφησαν, ἡ ἐδιωρίσθησαν εἰς ἄλλην χρῆσιν, καὶ πολλὰ καὶ κάλλιστα ἐκκλησιαί τῆς δυστυχούς ταύτης πόλεως ἐγένοντο τεμένη [τσαμιά] ἢ λουτρά. Τῶν συμβάντων καὶ τῶν συμφορῶν τούτων ἡ ἐξιστόρισις σώζεται